

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qualificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Quæst. 2. Quid sit in quauis re existente, esse præsentem, esse præteritam, & esse futuram. Quotuplex que sit præteritio, præsentia, & futuritio rerum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

se ipso habet esse, qua ratione habet, eo ipso quoad tale esse non contingens, sed necessarium, est. Cumque omnis veritas obiectiua contingens ita sit, qua ratione est, vt potuerit non esse; necesse est, quod aliqua ex causis, à quibus dependet, ita influat in illam electiue determinatio existentiam eius, vt potuerit in illam sic non insinere; quod ipsum est, talem causam quoad talem influxum liberam esse; ab ipsaque subinde prout liberam talem veritatem obiectiuam pendere. Recognoscantur dicta ad rem in Pharo Scient. disput. 11. quest. 5. proposit. 27. & 28. Cum his autem fiat, vt multae veritates obiectiuae respectiue ad causas secundas immediatas, à quibus fiunt, non liberae, sed necessariae sint; etsi absolute sint contingentes: quia à talibus causis non liberè, sed necessariò operantibus enascuntur. Cuiusmodi sunt omnes effectus naturales à causis merè naturalibus, & nullatenus liberis connaturaliter procedentes: Vtrum autem effectus isti respectiue ad causam primam cum causis naturalibus concurrentem per se immediate liberi sint, alterius est considerationis, de qua suo loco. Id certum est, non posse non illos ab aliqua causa saltem remotà prout liberè operante procedere. Nam si omnes causae, à quibus procedunt, necessariae essent in operando, & illi essent necessarij in existendo ab illis, atque adeò non contingentes contra suppositionem. Vnde tandem concluditur, ex veritatibus obiectiuis contingentibus alias esse liberis respectu causarum secundarum, à quibus sunt, vt pote actualiter dependentes ab earum libero arbitrio; alias verò non item, vt pote à causis secundis non liberè, sed necessariò operantibus actualiter dependentes. Liberarum autem aliae sunt tales immediate, scilicet actus, & omissiones liberè cuiusvis voluntatis creatae; aliae verò mediate, scilicet actus, & omissiones aliarum potentiarum, quae cuius voluntati creatae subditae in operando, atque etiam, in omittendo sunt.

QVAESTIO II.

Quid sit in quavis re existente, esse praesentem, esse praeteritam, & esse futuram. Quotuplexque sit praeteritio, praesentia, & futuritio rerum.

EX ijs, quae circa questionem istam latius scripta habemus in Pharo Scient. disput. 10. quest. 3. quantum sat fuerit ad institutum praesens, breuiter resumemus. Suppono primò, quidquid existit, in aliquo tempore indispensabiliter existere. Impossibile enim est, vt quidpiam existat, & nunquam, siue in nullo tempore existat; vt ex sententià communi ostendimus supra disput. 8. quest. 6.

Suppono secundò ex dictis etiam, & comprobatis in eadem disput. 8. quest. 1. omnem rem existere in tempore, siue durare in illo per durationem sibi intrinsicam, affixamque suapte essentia tali tempori determinato praeter alijs; eamque aut indistinctam à re durante, vt quando res durans per suam essentiam est alligata tempori, in quo durat; aut distinctam, & superadditam, vt quan-

do res durans indifferens est ad durandum, & non durandum in tali tempore.

Suppono tertio ex ibidem etiam scriptis 7 quest. 2. tempus, quod vocant imaginarium, re ipsa capacitatem quamdam esse motus essentialiter successiui, & continui, qualem constituunt durationes creatae seriatim, continuaeque ordinatae naturae suae quoad extensionem temporalem. Vnde tempus imaginarium à parte rei suum esse habet, non quidem existentiale, sed quiditatum, & merè possibile. Dicitur tamen imaginarium; quia à nobis ad instar motus actualiter, existentiaiterque fluentis concipitur: cum tamen re ipsa, non quid existens, sed quid merè possibile sit. Series nimirum possibilem durationum continua, extenlaque temporaliter, atque adeò successiua suapte essentia.

Suppono quartò ex dictis in Pharo Scient. 8 disput. 3. quest. 1. & 7. veritatem cognitionum, atque etiam propositionum vocalium, quam vocant formalem, in conformitate earum cum suis obiectis consistere: veritatem autem rerum, quam obiectiuam dicunt, in aptitudine, quam illae habent, vt cognoscantur per cognitionem veram, vt conformentur cum sui cognitione. Et quoniam res existentes non solum, quo tempore existunt, sunt cognoscibiles per cognitionem veram, sed etiam in alijs temporibus; eoquod cognitio non solum id, quod sibi coexistit, sed etiam id, quod à se tempore est distitum, repraesentare valet, atque adeò aut affirmare, aut negare; quemadmodum & quod est distitum loco: efficitur, vt res existentes verè esse dicantur non solum, quo tempore existunt, sed etiam in alijs temporibus, quatenus etiam in alijs temporibus sunt illae cognoscibiles verè. Hoc sensu dicimus, hodie esse verum, & ab aeterno verum fuisse, Antichristum exiturum in sua differentia temporis: sicut etiam, hodie esse verum, & in aeternum verum fore, Christum Dominum exitisse in hoc Mundo. Quo etiam iure Patres, & Philosophi dicere consueverunt, veritatem rerum non solum quiditatum, & necessarianam, sed etiam existentialem, & contingentem aeternam, & incommutabilem esse, vt pote carentem principio, & fine. Videantur August. lib. 2. de Liber. arbit. cap. 8. & lib. 2. Soliloq. cap. 2. Anselm. in Dialog. de Verit. cap. 14. & in Monol. cap. 17. & Aristot. lib. 6. Ethic. cap. 6. Adde, spectatam ferre signorum siue naturae, siue rationis in eodem tempore existentium, dici etiam posse non abs iure, res veras esse in alijs itidem signis ab ijs, in quibus existunt.

Suppono quintò, futuritionem rei neque 9 consistere in determinatione causae determinatae ad illam, vt voluerunt aliqui: neque in determinatione diuini decreti de illa, vt alij dixerunt: neque in transitu rei ab esse, quod habet in sua causa, ad esse, quod habet in se, vt censuerunt alij: neque in aliquo praesente connexo cum eo, quod postea sit res exitura, vt quidam alij opinati sunt. Quia conceptus futuritionis rei ab istis omnibus diuersus est, prout alij plerique praesertim Recentiores, docent, & nos loco saepe citato distinctè monstrauimus. Atque ex dicendis tum in praesenti, tum in sequenti quaestione conspicuum fiet.

Propositio 1.

10 Rem esse præsentem, siue existentem de præsentem, nihil est aliud, quàm, illam habere iam nunc actuale esse, siue, illam iam nunc actu existere in rerum naturâ.

Hæc propositio ex terminis notissima est. Constat enim, rem iam nunc habere esse actuale, siue actu existere in rerum naturâ, & esse præsentem, seu de præsentem existere, idem omnino esse. Quid autem sit, rem iam nunc existere actu, seu iam nunc habere actuale esse in rerum naturâ, adeò est ex terminis conspicuum, vt amplius non sit explicabile. In scientijs quippe necesse est, vt quemadmodum dantur principia, seu propositiones per se notæ non demonstrabiles per alias, ita dentur termini, siue conceptus obiectiuè per se noti non explicabiles per alios notiores; vt alibi sæpe notauimus. Huiusmodi autem est conceptus existentie rei iam nunc actualis, siue rei iam nunc actualiter, atque adeò de præsentem existentis. Hinc tempus præsens, seu potius pars temporis præsens à futuris, & à præteritis distincta ea dicenda venit, quæ, qua ratione est, iam nunc præsentem est, scilicet actualiter, existentialiter, si sit tempus reale, & possibiliter proxime, si sit imaginarium.

Propositio 2.

11 Rem esse futuram, aut præteritam, nihil est aliud ex conceptu suo, quàm, existere illam in tempore, quod posterius, aut prius est tempore præsentem, in quo, vel ex quo dicitur illa futura, aut præterita.

Etenim, cum dico, *Antichristus erit*, quod iudicatuè cognosco, est existentia Antichristi respondens tempori, quod præsentem, in quo eam iudico, posterius est. Vnde per tale iudicium duo iudicantur, expressè existentia Antichristi in proprio eius tempore, tacitè autem, seu virtualiter, quòd tale tempus posterius præsentem est, in quo extat iudicium. Quo fit, vt conceptus obiectiuè iudicij duo etiam complectatur, directè quidem ipsam Antichristi existentiam in proprio tempore, ex connotato autem alterum tempus, cui correspondet de præsentem iudicium ipsum, & relatè ad quòd dictæ existentie tempus posterius denominatur. Ex quo patet, futuritionem rei in eo stare, quòd res sit existens in tempore, quòd est posterius præsentem, in quo, vel ex quo dicitur illa esse futura, vt in propositione statuimus. Eodemque prorsus modo philosophandum est de præteritione; nisi quòd hæc existentiam rei importat in tempore, quòd prius est præsentem, in quo, siue ex quo dicitur illa esse præterita. Vnde futuritio, præteritioque rei directè dicunt in suo conceptu, prima existentiam rei in tempore posteriore, secunda in priore, quàm præsens; ex connotato verò vtraque præsens ipsum, qua tale.

12 Sed dicit aliquis, hæc propositio est vera, *Hodie est futurus Antichristus, & ab æterno fuit*

futurus. Ergo futuritio Antichristi, quam illa enunciat, iam hodie est, & ab æterno fuit. Non ergo consistit in existentia Antichristi, quæ erit in tempore posteriore prout connotante tempus præsens antèrius, in quo Antichristus futurus dicitur. Respondeo eiusmodi propositionem duplicem sensum habere posse. Primum æquiualem huic, *Hodie est verum, & ab æterno fuit verum, Antichristum fore*. Secundum huic, *Hodie, & ab æterno Antichristus erit*. Et in priore quidem sensu, in quo vera est, non enunciat directam, & propriè dictam futuritionem Antichristi, de qua in propositione agimus, sed veritatem eius, quæ vt summum quasi reflexa, minusque propria dici potest futuritio Antichristi. A qua veritate eatenus dicitur hodie esse, & ab æterno fuisse verum, Antichristum fore, quatenus hodie est, & ab æterno fuit iudicabile iudicio vero, Antichristum fore, iuxta doctrinam vniuersalem in quartâ suppositione traditam. In posteriori autem sensu, in quo prædicta propositio directam, & propriam enunciat futuritionem Antichristi, tantum abest, vt vera sit, quòd potius in terminis ipsis innoluit repugnantiam, vt constat.

13 Ex quibus infero primò contra plerosque Auctores quintæ sententiæ ex indicatis num. 9. rem existentem in aliquo tempore, eoque titulo semper quoad talem existentiam posteriorem omnibus temporibus præcedentibus, & priorem sequentibus, non eo ipso esse semper futuram propriam, & directam futuritionem respectu omnium illorum, & respectu omnium horum præteritam, sed respectu vniuscuiusque tunc solum, quando illud est præsens. Ob id dixi, futuritionem, præteritionemque rei de connotato importare in conceptu suo tempus præsens, qua tale. Ratio est conspicua: quia conceptus proprius futuritionis rei ipsissimum est obiectum huius propositionis, *Res erit*. Præteritionis autem huius, *Res fuit*. Constat autem ex se, & ex dictis, obiectum primæ totum hoc expressè, aut tacitè complecti, *Res erit existens in tempore, quòd tempore nunc præsentem posterius naturâ sua est*. Obiectum autem secundæ hoc, *Res fuit existens in tempore, quòd tempore nunc præsentem antèrius naturâ sua est*. Ex quo patet, aduentum Christi nequiquam dici iam posse esse futurum directam, & propriam futuritionem, estò addatur respectuè ad tempus antèrius, in quo Mundus incepit. Sicut neque aduentus Antichristi dici potest præteritus adhuc respectuè ad tempus posterius, in quo Mundus finietur.

14 Nihilominus res existens in aliquo tempore eatenus dici potest semper futura, respectu omnium temporum præcedentium, præteritaque respectu omnium sequentium futuritione, præteritioneque reflexa, & minus propria, quatenus directam, propriamque futuritionis eius veritas, hoc est, indicabilitas per verum iudicium, omni tempore antècedenti respondet; præteritionis autem omni sequenti. Quo iure dicimus toto tempore antè aduentum Christi verum fuisse, Christum esse venturum; & toto tempore post aduentum Christi aut fuisse aut esse, aut fore verum, Christum venisse. Similiter toto tempore antè aduentum Antichristi aut fuisse, aut esse, aut fore verum, Antichristum esse venturum; & toto tempore post aduentum Antichristi verum fore, Antichristum venisse. In quo tamen etiam interuenit, vt cernitur, futuritio, præsentia, præteriti-

teritoque propria, & directa veritatis prædicta asserta a nobis de præfenti, atque adeò dicens in conceptu suo de connotato tempus præfens, qua tale.

15 Secundò infero contra nonnullos etiam ex prædictis Auctoribus, vt aliqua res sit futura, necessarium non esse, quòd detur eius negatio, in tempore, in quo futura dicitur: plerumque enim hodie existentia, quorum proinde negatio hodie non datur, etiam in temporibus sequentibus existentia erunt; verèque proinde dicuntur hodie fore, siue futura esse in illis. Ex quo patet, eandem rem bene posse esse simul præfentem, & futuram. Ad cuius distinctionem, quæ non est præfens, quo tempore futura dicitur, purè futura nuncupabitur; sicut res possibilis non existens, purè possibilis nuncupatur ad distinctionem rei possibilis, & simul existentis. Eodemque pacto de præteritione rei poterimus philosophari. Tametsi frequentius solum dici soleat præterita res, quæ iam non existit.

16 Tertio infero, quoties res in eodem tempore existentes ordinem aliquem prioris, & posterioris habent siue secundum naturam, siue secundum nostram rationem, eam, quæ in signo posteriori est, futuram appellari posse comparatione signi prioris, præteritamque vice versà, quæ est in signo priori, respectu signi posterioris; idque tum reflexa futuritione, & præteritione iuxta doctrinam suppositam num. 8. sine, tum etiam directà, quæ semper ad reflexam supponitur. Tametsi loquutio hæc translaticia, atque adeò impropria sit.

17 Jam pro secundà parte quæstionis noto primò, futuritionem, præfentiam, atque præteritionem rerum aliam absolutam, aliam conditionatam esse. Quia omnis status existentialis siue conditionatus, siue absolutus rursus in statum futuritionis, præfentia, & præteritionis diuidendus venit: eoquòd quidquid quoquo modo existit, in aliquo tempore existat, necesse est, vt diximus num. 5. omne autem tempus vel futurum esse debet, vel præfens, vel præteritum.

18 Secundò, futuritio, præfentia, & præteritio rerum siue absoluta, siue conditionata alia contingens est, alia necessaria: quia non solum, quæ contingenter, sed etiam, quæ necessariò existunt, eas tres differentias, statusve existendi subire possunt: siquidem prout existentia in tempore futuro dici possunt futura, & præfentia prout in præfente, & præterita prout in præterito.

19 Tertio, futuritio, præfentia, & præteritio rerum aut positiva esse potest, aut negatiua. Erit positiva, si rei positivæ conveniat; negatiua autem, si negatiua, seu negationi rei. De quo plura sunt dicta in Pharo Scient. disput. 10. quæst. 4.

20 Quarto, futuritio, & præteritio rerum aut determinata, aut vaga potest esse; idque vel ex parte ipsarum rerum futurarum, & præteritarum, vel ex parte temporum, in quibus illæ sunt futuræ, aut præteritæ. Erit ex parte rerum determinata, si res futuræ, aut præteritæ determinatæ sint; vaga autem, si vagæ, iuxta dicta de rebus, siue de veritatibus rerum vagis in dicta disput. 10. Phari Scient. quæst. 2. Ex parte autem temporum determinata erit, si mensuræ temporum in quibus res dicuntur futuræ, aut præteritæ, determinatæ fuerint. vt cum dicimus, *Vigessimo ab hinc die erit pluvia; Trigessimò ab hinc retro anno natus est Petrus.* Vaga verò,

cum tales mensuræ vagæ fuerint, vt si dicamus, *In aliquo subsequente annorum nasciturus est Antichristus; In aliquo præcedente annorum natus est Christus.* Pariterque in similibus.

Quomodo autem iudicia nostra de præfenti, de præterito, & de futuro suapte essentiâ sint diuersa; neque vnum in aliud vllatenus transire possit. Quomodo item, rem esse futuram, esse præfentem, & esse præteritam, diuersa veritates sint obiectiua comparatione nostri intellectus diuersis iudicijs, successuque temporis indicabiles verè, & non aliter, in loco citato latè expositum, probatumque videndum est.

QVAESTIO III.

Vtrum propositiones singulares, & absolutæ de futuro contingente, earumque obiecta determinatam veritatem, vel falsitatem habeant.

Sententia negatiua fuit Epicureorum, vt refert Cic. lib. 1. de Fato. Eademque tribuitur Aristot. lib. 1. Periherm. cap. 8. Necnon Aureoli in 1. distinct. 39. par. 1. artic. 1. Catherin. in libelli de Verit. entunc. Bassol. in 1. distinct. 38. quæst. 1. artic. 3. Egid. ibid. quæst. 3. & Argent. distinct. 4. quæst. vnic. artic. 3. Quibus ex modernioribus annuere videntur Molin. 1. par. quæst. 14. disput. 17. s. *Verumtamen.* Fonse. lib. 4. Metaph. cap. 7. circa textum, & lib. 3. Insurur. cap. 6. Henr. in Sum. lib. vlt. de Fine homin. cap. 4. Bellar. lib. 4. de Grat. & liber. arbit. cap. 15. Tolet. in Logi. lib. 1. Periherm. cap. 8. sine, & Petau. tom. 1. Theol. dogm. cap. 7. num. 11. Hi tamen posteriores, vt ex eorum contextibus licet colligere, à communi Scholasticorum sententiâ affirmatiua neutiquam censendi sunt disensisse.

Communis autem, affirmatiuaque sententia Scholasticorum absolute pronunciat, propositiones singulares, & absolutæ de futuro contingente determinatè veras, vel determinatè falsas esse. Quod ita proximum fidei censet Ruiz disput. 23. de Scient. sect. 2. vt oppositum non careat erroris periculo. Fuisseque oppositam sententiam Romæ damnatam, testatur Brulefer in D. Bonau. in 1. distinct. 38. artic. 2. quæst. 1. Hæc tamen sententia communis bipartita est. Nam alij censent eiu modi propositiones formaliter participare suam veritatem, aut falsitatem determinatam à decreto Dei efficaci, determinatèque connexo cum euentu futuro, ita, vt præsciendò à tali decreto nec verè illa, nec falsa determinatè sint. Ita Alvarez lib. 2. de Auxil. disput. 7. & 13. Ioan. à S. Tho. 1. par. quæst. 14. disput. 19. artic. 2. Carmel. discalc. 1. par. disput. 7. dub. 2. Hieron. Viues notissimè in tract. de Primatu diuinæ libertatis disput. 1. 10. & 18. Vbi cum alijs Thomistis latè etiam contendit, veritatem obiectiuam euentus futuri, & eius futuritionem per dictum decretum Dei constitui intrinsecè. Idem cum Scoto in 1. distinct. 39. quæst. vnic. § *Viso de Contingentiâ*, & quodlib. 14. s. *Hic intelligendum est.* & cum alijs Scotistis tenet Theodor. Smising. tract. 3. de Deo vno disput. 2. quæst. 4. num. 73. & 129. Nisi quòd decretum Dei supradictum prædeterminatum ponitur à Thomistis; ab Scotistis verò non item. Quibus omni-